

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 30 października 2020 r.

Pozycja 337

POSTANOWIENIE z dnia 26 sierpnia 2020 r. Sygn. akt Ts 66/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska – przewodniczący
Justyn Piskorski – sprawozdawca
Jakub Stelina,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 9 czerwca 2020 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej J.M.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 kwietnia 2019 r. (data nadania), działający we własnym imieniu adwokat J.M. (dalej: skarżący) zarzucił niezgodność art. 42 § 4 w związku z art. 459 § 2 i art. 464 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w zakresie, w jakim „nie przewidują możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie nie uwzględniające wniosku i odmawiające wyłączenia członków składu orzekającego w trybie art. 42 k.p.k. i udziału stron w tym postępowaniu jak to czynią odpowiednie przepisy kodeksu postępowania cywilnego”, z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.).

2. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 2 września 2019 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi przez:

- 1) nadesłanie dokumentu potwierdzającego uprawnienie do samodzielnego wniesienia skargi konstytucyjnej;
- 2) dokładne przedstawienie stanu faktycznego;
- 3) wyjaśnienie, które brzmienie zaskarżonych przepisów jest kwestionowane przez skarżącego;

4) dokładne uzasadnienie zarzutów niezgodności zaskarżonych przepisów z wymienionymi w skardze konstytucyjnej przepisami Konstytucji.

Odpis powyższego zarządzenia został doręczony skarżącemu 10 września 2019 r.

3. Postanowieniem z 9 czerwca 2020 r. Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) – odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej z powodu niewykonania zarządzenia sędziego Trybunału z 2 września 2019 r.

Odpis postanowienia Trybunału został doręczony skarżącemu 16 czerwca 2020 r.

4. We wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 17 czerwca 2020 r. (data nadania) piśmie procesowym skarżący złożył zażalenie na postanowienie z 9 czerwca 2020 r. Zarzucając Trybunałowi „błędne przyjęcie, że złożona skarga konstytucyjna zawiera braki formalne określone wydanym w sprawie zarządzeniem sędziego TK z dnia 2 września 2019 r. i, że należy je uzupełnić w określonym terminie”, skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia przez przyjęcie, iż złożona skarga konstytucyjna spełnia wszystkie wymogi formalne przewidziane w u.o.t.p.TK i nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK, a przez to „wzywanie skarżącego do uzupełniania braków formalnych było bezzasadne i bezprzedmiotowe”;

- nadanie dalszego biegu skardze konstytucyjnej na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym, badając w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdzono istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał w obecnym składzie stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe.

3. W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK przewiduje trzy – samoistne – podstawy odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, tj.:

- gdy skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie braków nie jest możliwe (pkt 1);

- gdy braki formalne, o których mowa w art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, nie zostały usunięte w terminie (pkt 2);

- gdy skarga jest oczywiście bezzasadna (pkt 3).

W niniejszej sprawie skarżący został wezwany zarządzeniem sędziego Trybunału z 2 września 2019 r. do usunięcia wskazanych tam braków formalnych skargi konstytucyjnej. Odpis przedmiotowego zarządzenia został doręczony skarżącemu 10 września 2019 r., zaś skarżący – co sam przyznaje w zażaleniu – zarządzenia tego nie wykonał.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 9 czerwca 2020 r. prawidłowo zastosował art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK. Bez znaczenia jest tu okoliczność, że skarżący nie zgadzał się z treścią zarządzenia z 2 września 2019 r.

Skoro bowiem Trybunał, dokonując analizy formalnej skargi konstytucyjnej, dopatrywał się uchybień, które mogły zostać sanowane, to obowiązkiem skarżącego było wykonać wezwanie Trybunału (*nota bene* zarządzenie sędziego TK zawierało stosowne pouczenie w brzmieniu: „W wypadku nieusunięcia powyższych braków w wyznaczonym terminie wydane zostanie postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej”).

4. Dla porządku należy odnieść się do twierdzeń skarżącego odnośnie do poszczególnych punktów zarządzenia sędziego Trybunału z 2 września 2019 r.

4.1. W punkcie 1 zarządzenia skarżący został wezwany o nadesłanie dokumentu potwierdzającego uprawnienie do samodzielnego wniesienia skargi konstytucyjnej.

W zażaleniu podniesiono, że „[w]zywanie skarżącego do nadesłania potwierdzenia uprawnień skarżącego do samodzielnego wnoszenia skargi konstytucyjnej jest bezpodstawne, bezprzedmiotowe, a nawet wskazuje na poniżanie godności osobistej i zawodowej przez kwestionowanie uprawnień skarżącego do posługiwania się tytułem adwokata”.

Trybunał zwraca uwagę skarżącemu, że – stosownie do art. 44 ust. 1 *in principio* u.o.t.p.TK – w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym zainicjowanym skargą konstytucyjną obowiązuje przymus adwokacko-radcowski. Z kolei na podstawie wyraźnego wyjątku ustawowego (art. 44 ust. 1 *in fine* u.o.t.p.TK) we własnej sprawie mogą występować jedynie sędziowie, prokuratorzy, adwokaci, radcowie prawni, notariusze oraz profesorowie lub doktorzy habilitowani nauk prawnych. Analogiczne rozwiązania przewidziane były w obowiązujących poprzednio: art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157), art. 66 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293) oraz art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.). Nie powinno – tym samym – budzić wątpliwości, że Trybunał może oczekiwać od osoby wnoszącej skargę konstytucyjną osobiście dokumentu potwierdzającego uprawnienie do dokonania tej czynności w celu ustalenia, czy nie utraciła uprawnienia do pełnienia funkcji sędziego, prokuratora, adwokata, radcy prawnego lub notariusza albo legitymowania się stopniem naukowym doktora habilitowanego czy tytułem naukowym profesora nauk prawnych (od 1 października 2018 r. – na mocy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz. U. poz. 1818 – doktora habilitowanego lub profesora nauk społecznych w dyscyplinie naukowej nauki prawne). Należy zauważyć ponadto, że analiza orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wskazuje, że wezwanie skarżącego zawarte w punkcie 1 zarządzenia z 2 września 2019 r. miało podstawę w utrwalonej wykładni przepisów dotyczących uprawnienia do samodzielnego wnoszenia skargi konstytucyjnej (zob. m.in. postanowienia TK z: 25 lipca 2012 r., sygn. Ts 351/12, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 38; 4 marca 2014 r., sygn. Ts 88/13, OTK ZU nr 2/B/2014, poz. 147; 7 lutego 2018 r., sygn. Ts 131/17, OTK ZU B/208, poz. 38 oraz 18 grudnia 2019 r., sygn. Ts 141/18, OTK ZU B/2020, poz. 122).

4.2. W punkcie 2 zarządzenia skarżący został wezwany o dokładne przedstawienie stanu faktycznego.

W zażaleniu podniesiono, że „[d]okładne przedstawienie stanu faktycznego zostało przedstawione w treści skargi w sposób najbardziej jasny jak to było możliwe”.

Trybunał przypomina, że art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia w skardze stanu faktycznego. Tymczasem skarżący ograniczył się wyłącznie do podania informacji, że wnosi skargę od postanowienia wpadkowego sądu drugiej instancji w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku skarżącego o wyłączenie dwóch członków

składu orzekającego. Prawidłowo zatem skarżący został wezwany do usunięcia braku formalnego przez dokładne przedstawienie stanu faktycznego.

4.3. W punkcie 3 zarządzenia skarżący został wezwany do wyjaśnienia, które brzmienie zaskarżonych przepisów jest przez niego kwestionowane.

W zażaleniu podniesiono, że „[w]yjaśnienie, które brzmienie zaskarżonych przepisów jest kwestionowane, wynika z treści skargi”.

Trybunał zwraca uwagę skarżącemu, że nie przedstawił stanu faktycznego, a przez to nie da się ze skargi wywnioskować, od kiedy toczy (toczyło) się postępowanie jurysdykcyjne w jego sprawie. To, w powiązaniu z okolicznością wielokrotnej nowelizacji ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.; dalej: k.p.k.) oraz treścią przepisów intertemporalnych zawartych w poszczególnych ustawach nowelizujących, w znacznym stopniu utrudniało ustalenie, w którym brzmieniu zastosowano wobec skarżącego zaskarżone przepisy w postępowaniu wypadkowym. Tym samym wezwanie skarżącego, aby dokonał stosownego dookreślenia przedmiotu kontroli było prawidłowe.

4.4. W punkcie 4 zarządzenia skarżący został wezwany do dokładnego uzasadnienia zarzutów niezgodności zaskarżonych przepisów z wymienionymi w skardze konstytucyjnej przepisami Konstytucji.

W zażaleniu podniesiono, że „[d]okładne uzasadnienie zarzutów niezgodności zaskarżonych przepisów z wymienionymi w skardze przepisami Konstytucji wynika z treści skargi”.

Trybunał zauważa, że skarżący na s. 1 skargi konstytucyjnej sformułował zarzut niezgodności art. 42 § 4 w związku z art. 459 § 2 i art. 464 k.p.k. z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja). Powtórzył ten zarzut na s. 2, a pod koniec s. 2 i na s. 3 (ostatniej) odwołał się do jednego z orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w celu wykazania niezgodności zaskarżonych przepisów z art. 6 Konwencji. Innymi słowy, w skardze nie podjęto nawet próby konfrontacji przedmiotu zaskarżenia z konstytucyjnymi wzorcami kontroli.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wielokrotnie podkreślano, że przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie. Przytaczane w postępowaniu pisemnym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące, lecz zawsze muszą być argumentami „nadającymi się” do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny. Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez skarżącego wzorców konstytucyjnych, ale i zgodnej z orzecznictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Dopóki skarżący (wnioskodawca, sąd pytający) nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu z odnośnymi normami Konstytucji, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli. Skarga konstytucyjna, wniosek lub pytanie prawne, w których inicjator postępowania ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał. Należy jednocześnie podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny jest zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu jej wszechstronnego wyjaśnienia, nie będąc zarazem związanym wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (art. 69 ust. 1 i 3 u.o.t.p.TK). Nie oznacza to jednak w żadnym wypadku przerzucenia ciężaru dowodzenia na Trybunał przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie. Powyższa reguła postępowania może bo-

wiem znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy ten podmiot wykazał należyłą staranność, spełniając wszystkie wymagania wynikające z Konstytucji oraz u.o.t.p.TK (por. w szczególności: odnośnie do skarg konstytucyjnych – postanowienia TK z: 23 maja 2012 r., sygn. Ts 100/11, OTK ZU nr 3/B/2012, poz. 294; 15 listopada 2012 r., sygn. Ts 278/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 185; 19 listopada 2012 r., sygn. Ts 4/12, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 107; 13 lutego 2015 r., sygn. Ts 220/13, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 36; 15 lipca 2015 r., sygn. SK 69/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 110 oraz 8 października 2015 r., sygn. Ts 165/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 710; odnośnie do wniosków – postanowienie pełnego składu TK z 26 listopada 2019 r., sygn. K 5/16, OTK ZU A/2019, poz. 66; odnośnie do pytań prawnych – postanowienia TK z: 4 listopada 2015 r., sygn. P 45/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 171; 4 listopada 2015 r., sygn. P 102/15, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 172 oraz 17 lipca 2019 r., sygn. P 16/17, OTK ZU A/2019, poz. 44).

Z uwagi na to, że uzasadnienie skargi nie spełniało wymagań z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK, wezwanie skarżącego do usunięcia braku formalnego skargi przez dokładne uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów k.p.k. było uzasadnione.

W tym stanie rzeczy należało postanowić jak w sentencji.